

Roman — Deneme

KPSS AI Coach · 08.09.2026 · 6 soru

Türk romanında “ilk” nitelemesi, her zaman aynı edebî özelliği belirtmez. Zehra, psikolojik roman denemesi ve natüralist eser yönüyle; Karabibik ise köy romanı alanındaki öncü niteliğiyle anılır. Bu nedenle eser adlarını yalnızca yazarlarıyla değil, üstlendikleri edebî işleve göre değerlendirmek gerekir.

1. Bu parçadan aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılabilir?

- A) Zehra ile Karabibik aynı roman türünün ilk örnekleridir.
- B) Bir eserin öncü sayıldığı alan, onun edebî niteliğini belirleyen ölçütlerden biridir.
- C) Türk romanındaki bütün ilkler köy yaşamının anlatılmasıyla ilgilidir.
- D) Karabibik, psikolojik roman denemesi bakımından Zehra’nın yerini almıştır.
- E) Zehra’nın natüralist niteliği, Karabibik’in köy romanı oluşunu ortadan kaldırmıştır.

Bir romanın “ilk” kabul edilmesi, tek bir ölçüte dayanmaz. Nabizâde Nazım’ın Zehra’sı psikolojik çözümleme ve natüralist yönüyle öne çıkarken Karabibik, köy romanı alanındaki ilk örnek olarak ayrı bir yere sahiptir. Dolayısıyla bu iki eser, aynı başlık altında toplanmadan karşılaştırılmalıdır.

2. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Karabibik ile Zehra farklı öncülük ölçütleriyle değerlendirilmiştir.
- B) Zehra’nın anılması, psikolojik roman denemesi niteliğiyle ilişkilidir.
- C) Karabibik köy romanı alanında ilk örnek olarak gösterilmiştir.
- D) Romanlardaki bütün ilk nitelemeleri aynı edebî özelliğe dayanır.
- E) Bir roman birden fazla edebî nitelikte değerlendirilebilir.

Türk edebiyatındaki roman ilkleri, türün gelişim çizgisini izlemeyi kolaylaştırır. Karabibik’in köy romanı alanında ilk kabul edilmesi, romanın konu çevresi bakımından da sınıflandırılabilirdiğini gösterir. Zehra’nın psikolojik roman denemesi ve natüralist eser olarak anılması ise biçimsel ya da sanatsal niteliğin ayrı bir ölçüt olabileceğini düşündürür.

3. Bu parçanın asıl anlatılmak isteneni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Roman ilkleri, eserleri farklı ölçütler üzerinden sınıflandırmaya yardımcı olur.
- B) Karabibik, bütün roman türlerinin başlangıç noktasıdır.
- C) Zehra, köy romanı alanında Karabibik’ten daha önce değerlendirilmiştir.
- D) Romanlarda konu çevresi, sanatsal niteliğin yerini tamamen alır.
- E) Türk edebiyatındaki roman ilkleri yalnızca eserlerin yazarlarını gösterir.

Yusuf Kamil Paşa'nın adı, Türk edebiyatında başlangıç niteliği taşıyan bir aktarım çalışmasıyla birlikte anılır. Bu çalışma, Batı kaynaklı bir eserin Türkçeye kazandırılması bakımından önem taşır. Eserin adı, çevirmeniyle karıştırılmamalıdır.

4. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Bu eser Araba Sevdası'dır.
- B)** Bu eser Telemak'tır.
- C)** Bu eser İntibah'tır.
- D)** Bu eser Cezmi'dir.
- E)** Bu eser Karabibik'tir.

Türk edebiyatında roman türünün ilkleri tek bir ölçüte göre belirlenmemiştir. Bazı eserler yerli roman, realist roman veya tarihî roman niteliğiyle öne çıkarken bazıları ele aldığı çevre bakımından ayrı bir başlıkta değerlendirilmiştir. Bu nedenle aynı döneme ait eserlerin roman tarihindeki yeri, farklı tür ve teknik özelliklere göre değişebilmektedir.

5. Bu parçadan aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A)** Roman türündeki ilk nitelermeleri farklı ölçütlere göre yapılmıştır.
- B)** Roman türündeki bütün ilkler yalnızca yayımlanma sırasına göre belirlenmiştir.
- C)** Köy romanı dışındaki türler Türk edebiyatında daha önce ortaya çıkmıştır.
- D)** Realist romanlar, tarihî romanlardan bağımsız biçimde gelişmiştir.
- E)** Türk edebiyatındaki romanların tamamı aynı çevreyi konu edinmiştir.

Türk edebiyatındaki roman "ilkleri" aynı ölçüte dayanmaz. Bir eser, yerli romanın başlangıcıyla anılırken başka bir eser realist anlatımın, bir diğeri de köy çevresinin öncüsü olarak değerlendirilir. Nabizâde Nazım'ın Zehra'sı ise bu sıralamada psikolojik roman denemesi niteliğiyle öne çıkar.

6. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A)** Karabibik, Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.
- B)** Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat, Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.
- C)** İntibah, Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.
- D)** Araba Sevdası, Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.
- E)** Zehra, Türk edebiyatının ilk köy romanıdır.

Cevap Anahtarı

1. B

2. D

3. A

4. B

5. A

6. A

Çözümler

- 1.** Parça, romanların farklı ilklerle anılabileceğini ve eserlerin bu alanlara göre değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Zehra ile Karabibik'in aynı türde gösterilmesi ve bütün ilklerin köy yaşamına bağlanması kapsamı aşar.
- 2.** Parça, ilk nitelemesinin tek bir ölçüte dayanmadığını açıkça ortaya koyar. Bu nedenle bütün ilklerin aynı edebî özelliğe bağlanması parçanın kapsamına aykırıdır; diğer yargılar metindeki ayrımlarla uyumludur.
- 3.** Parça, Karabibik ve Zehra'nın farklı ölçütlerle anılmasından hareketle roman ilklerinin sınıflandırıcı işlevini vurgular. Bütün türlerin tek eserde toplanması ve konunun diğer ölçütleri tamamen ortadan kaldırması parçanın kapsamını aşar.
- 4.** Yusuf Kamil Paşa'nın gerçekleştirdiği ilk roman çevirisi Telemak'tır. Araba Sevdası, İntibah, Cezmi ve Karabibik ise çeviri eseri olarak değil, Türk romanındaki başka ilklerle anılır.
- 5.** Parçada yerli, realist, tarihî ve köy romanı gibi farklı ölçütlerin kullanıldığı belirtilmektedir. Bu durum, roman türündeki ilk nitelermelerinin tek bir ölçüte bağlı olmadığını gösterir. Diğer seçenekler parçanın kapsamını daraltmakta ya da metinde bulunmayan kesinlikte yargılar kurmaktadır.
- 6.** Parçada romanların farklı ilklerle anıldığı ve Zehra'nın psikolojik roman denemesi olduğu belirtilmektedir. Köy çevresinin öncüsü olan eser Karabibik'tir; Araba Sevdası'nın niteliği ise realist roman olmasıdır.